

VOYAGA YETMAGAN BOLALAR O'RTASIDA ALKOGOLIZMGA QARAMLIKNI OLDINI OLIHNING PSIXOLOGIK YECHIMLARI**Yusupova Sohiba Saparboyevna**

Xorazm viloyati Qo'shkopir tumani

54-maktab amaliyotchi psixologi

Annotatsiya: Voyaga yetmaganlarning ichkilikbozligi noqonuniy giyohvand moddalar yoki tamaki mahsulotlarini iste'mol qilishdan ko'ra ancha keng tarqalgan muammo bo'lib qolmoqda. Voyaga yetmaganlarning spirtli ichimliklarni iste'mol qilishiga yo'l qo'ymaslik to'g'risidagi qonunlarning aksariyati Shtatlar tomonidan qabul qilingan bo'lsa-da, federal darajada Qonunchilik faolligi va Shtatlarning ushbu muammoni cheklash bo'yicha harakatlarini qo'llab-quvvatlashga qiziqish mavjud.

Kalit so'zlar: global muammo, psixik jarayonlar, muloqot, ong, tafakkur, mulohaza, ruhiy rivojlanish, addiktiv xulq, tarbiya, qaramlik

KIRISH

Bolalarda spirtli ichimliklarni iste'mol qilish sabablari quyidagilardan iborat:

Atrof-muhit ta'siri: bolalar tengdoshlarining bosimi yoki ma'lum bir guruhga moslashish istagi tufayli spirtli ichimliklarni iste'mol qilishni boshlashlari mumkin.

Oilaviy omillar: oiladagi muammolar, shu jumladan nizolar, ajralish yoki spirtli ichimliklarga qaram bo'lgan ota-onalarga ega bo'lish bolalarni spirtli ichimliklarni iste'mol qilishga undashi mumkin.

Psixologik jihatlar: ba'zi bolalar spirtli ichimliklarga stress yoki boshqa hissiy muammolarni hal qilish vositasi sifatida murojaat qilishlari mumkin.

Bolalarda spirtli ichimliklarni iste'mol qilishning oqibatlari quyidagilarni o'z ichiga oladi:

Jismoniy muammolar: spirtli ichimliklarni iste'mol qilish natijasida o'smirlarning tanasiga etkazilgan zarar, masalan, jigar va miya shikastlanishi.

Psixologik oqibatlar: spirtli ichimliklar bolalarning ruhiy salomatligiga ta'sir qilishi, depressiya, tashvish va boshqa psixologik kasalliklarga olib kelishi mumkin.

Ijtimoiy muammolar: yoshligingizda spirtli ichimliklarni iste'mol qilish maktabda, do'stlaringiz va oilangizda muammolarga olib kelishi mumkin, shuningdek, yo'lda baxtsiz hodisalar kabi xavfli vaziyatlarga tushib qolish xavfini oshirishi mumkin.

Tengdoshlarning bosimi: o'smirlar do'stlari yoki jamoasining bosimini his qilishlari mumkin, ayniqsa spirtli ichimliklarni iste'mol qilish ularning ijtimoiy guruhida odatiy xatti-harakatlar sifatida qabul qilinsa.

Media va reklama: alkogolli ichimliklar reklamasi mashhurlik, erkinlik va muvaffaqiyat tasvirini yaratishi mumkin, bu esa o'smirlarning spirtli ichimliklarni iste'mol qilish haqidagi tasavvuriga ta'sir qiladi.

Xulq-atvor naqshlari: kattalar va ota-onalarning spirtli ichimliklarni iste'mol qilishini kuzatish o'smirlarga ta'sir qilishi va ularni xatti-harakatlarini takrorlashga undashi mumkin.

Ota-onalarga misol: spirtli ichimliklarni iste'mol qilish odatiy hol bo'lgan oilalarda o'sadigan bolalar buni norma sifatida ko'rishlari mumkin.

Aloqa va qo'llab-quvvatlashning etishmasligi: ajralish, oiladagi zo'ravonlik yoki ota-onalar bilan aloqaning etishmasligi kabi noqulay oilaviy sharoitlar bolalarni hissiy stressni engish uchun spirtli ichimliklarni iste'mol qilishga undashi mumkin.

O'z-o'zini davolash: o'smirlar stressni engillashtirish, tashvish bilan kurashish yoki vaqtinchalik hissiy yengillikka sho'ng'ish uchun spirtli ichimliklarni iste'mol qilishga murojaat qilishlari mumkin.

Sarguzashtlarga intilish: ba'zida spirtli ichimliklarni iste'mol qilish, ayniqsa, o'smirlar tajribasi davrida yangi his-tuyg'ular va xavfli vaziyatlarni boshdan kechirish

istagi bilan bog'liq.

Jismoniy muammolar:

Organlarning shikastlanishi: spirtli ichimliklarni uzoq muddat iste'mol qilish jigar, miya, yurak va boshqa organlar bilan bog'liq jiddiy muammolarga olib kelishi mumkin. Baxtsiz hodisalar va jarohatlar xavfi: spirtli ichimliklarni iste'mol qiladigan

o'smirlar baxtsiz hodisalar, jarohatlar va baxtsiz hodisalar xavfini oshiradi. Psixologik oqibatlar:

Ruhiy kasalliklar: spirtli ichimliklarni iste'mol qilish o'spirinlarda depressiya, tashvish va boshqa ruhiy kasalliklarning rivojlanishiga hissa qo'shishi mumkin.

Psixologik farovonlikning pasayishi: o'smirlar o'z-o'zini hurmat qilishning pasayishi va boshqalar bilan munosabatlarning yomonlashishi kabi salbiy oqibatlarga duch kelishi mumkin.

Aloqa muammolari: spirtli ichimliklarni iste'mol qilish oila, do'stlar va o'qituvchilar bilan munosabatlarda nizolarga olib kelishi mumkin.

O'qish va martaba istiqbollarning yomonlashishi: spirtli ichimliklarni iste'mol qiladigan o'spirinlar ko'pincha maktabda muammolarga duch kelishadi, shu jumladan akademik ko'rsatkichlarning pasayishi va darslarning o'tkazib yuborilishi.

Qonunni buzish: voyaga yetmaganlar tomonidan spirtli ichimliklarni iste'mol qilish mahalliy qonunlar va qoidalarga qarab ma'muriy va jinoiy jazoga olib kelishi mumkin. Ushbu fakt bo'yicha jinoiy ish ochilgan va tergov olib borilmoqda. Ushbu fakt bo'yicha jinoiy ish ochilgan va tergov olib borilmoqda. Ma'lumki, kechiktirmagan Qonunchilik bo'yicha Jandish qandai ijroiya rahbariyatini, shuningdek, Sug'd viloyati ku balalarini, shuningdek, keng ko'lamli risklarga olib keladi. Masalan, alkogol va spirtli ichimliklarni iste'mol qilish miqdori hozirgi vaqtda giyohvand moddalar savdosi bilan bog'liq muammolar, muammolarning sababi hisoblanadi. Bundan tashkari, likyor va boshqa ichimliklar baliqlari semenatlarga tegishli va yakotishga olib keladi. Hozirgi vaqtda rivojlanish, rivojlanish va rivojlanish bo'yicha hamkorlik bo'yicha psixolog. Balki Bundan, bolalarning kanishlik jaraenlarga olib kelishi. O'tib yuborailigan mahsulotlarning (masalan, hamra, aroq va boshqalar kabi) chumchuqning xavfi va shoxligiga ijobiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Ushbu fakt bo'yicha jinoiy ish ochilgan va tergov olib borilmoqda. Misol uchun, spirtli ichimliklar Ichisha jinyatlarga, Maddiy buzilishga, Mr. qisman chashka egasi, hatoliklarga va digar mumolarga olib keladi. Qirg'iziston, Qirg'iziston, Qirg'iziston, Qirg'iziston, Qirg'iziston, Qirg'iziston. Bu holatda, boshqa mamlakatlarda bo'lgani kabi, hozirgi vaqtda amalga oshirilishi va amalga oshirilishi mumkin bo'lgan keng ko'lamli strategiyalar mavjud. Hozirgi vaqtda sabablarga asoslangan empirik ma'lumotlarni tahlil qilish, ashbu turdage risklarni butunligi bilan tahlil qilish emas tomonidan amalga oshirilishi mumkin. Hozirda bolalaring psixologi rivojlanishiga karidi, shuningdek, faollikka intilib, uzlarga va uztkazga olib keladi, deb hisoblaydi. Spirtli ichimliklarni iste'mol qilishning bolalar va o'spirinlarga ta'sirini tavsiflash murakkab va ko'p qirrali mavzudir. Bu asab tizimiga zarar etkazish, jinoyatlar ehtimolini oshirish, xavfxatarlarga ta'sir qilish va boshqalar kabi turli xil

salbiy oqibatlar xavfini o'z ichiga oladi. Biroq, ushbu ma'lumotlarning empirik tabiati shuni anglatadiki, barcha xavflarni to'liq tahlil qilish har doim ham mumkin emas. Bundan tashqari, spirtli ichimliklardan foydalanish bolalarning psixologik rivojlanishiga, ularning o'quv va ijtimoiy faoliyatiga ta'sir qilishi mumkin

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, bu nogironlik xavfini oshiradi va rivojlanayotgan miyaga zarar etkazishi mumkin. Voyaga yetmagan ichuvchilar o'z joniga qasd qilish, qonunni buzish yoki zo'ravonlik qurboni bo'lish ehtimoli ko'proq. Spirtli ichimliklar yo'l-transport hodisalari natijasida sodir bo'lgan yoshlar baxtsiz hodisalarining deyarli uchdan bir qismiga sabab bo'ladi. Voyaga yetmaganlarning ichkilikbozligi noqonuniy giyohvand moddalar yoki tamaki mahsulotlarini iste'mol qilishdan ko'ra ancha keng tarqalgan muammo bo'lib qolmoqda. Voyaga etmaganlarning spirtli ichimliklarni iste'mol qilishiga yo'l qo'ymaslik to'g'risidagi qonunlarning aksariyati Shtatlar tomonidan qabul qilingan bo'lsa-da, federal darajada Qonunchilik faolligi va Shtatlarning ushbu muammoni cheklash bo'yicha harakatlarini qo'llab-quvvatlashga qiziqish mavjud. Siyosatchilarni tashvishga soladigan muammolar orasida voyaga etmaganlarga spirtli ichimliklarni iste'mol qilishni taqiqlovchi "nol tolerantlik" qonunlariga samarasiz rioya qilish va voyaga etmaganlarga spirtli ichimliklarni onlayn sotish kiradi.

XULOSA

Ota-onalar, o'qituvchilar va umuman jamiyat bolalar uchun yomon odatlardan xoli sog'lom turmush tarzida o'sishi va rivojlanishi uchun xavfsiz va qo'llab-quvvatlovchi muhitni ta'minlash uchun birgalikda ishlashlari kerak. Xulosa qilib shuni yodda tutish kerakki, erta yoshda spirtli ichimliklarni iste'mol qilish bolalar va o'spirinlarning jismoniy va psixologik rivojlanishiga jiddiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Bu sog'lig'ining yomonlashishiga, xatti-harakatlarning buzilishiga, o'rganish muammolariga va ijtimoiy moslashishga olib kelishi mumkin. Shu sababli, bolalarni xavfsiz va qo'llab-quvvatlovchi muhit bilan ta'minlash, shuningdek, spirtli ichimliklarni iste'mol qilish bo'yicha sog'lom qarorlar qabul qilish uchun yetarli ma'lumot va yordamdan foydalanish imkoniyatini ta'minlash muhimdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Алкоголь личность и здоровье И.Г.Ураков 1986 Rossiya Federatsiyasi.
2. Алкоголь и семья Б.А.Лебедев, В.В.Дунаевский 1986 Rossiya Federatsiyasi.
3. Federatsiyasi.
4. Sulaymon Amirqulovich Xaydarov. (2024). O'quvchilarni tarbiyashda ijtimoiy fanlarni o'qitishni didaktik imkoniyatlari. SCIENCE AND EDUCATION SCIENTIFIC JOURNAL. 5.1.B.271-275.
5. Khaydarov S,A. (2023). Using technologies in teaching social sciences. GALAXY INTERNATIONAL INTERDISCIPLINARY RESEARCH JOURNAL
6. (GIIRJ), (pp. 305-309). 11(9).

7. Ziyonet
8. Хайдаров, С. (2023). Pedagogik faoliyatda o'qituvchi o'zida kompetentlik sifatlarini shakillantirishi. Цифровизация современного образования: проблема и решение, 1(1), 64–67.
<https://inlibrary.uz/index.php/digitalization-moderneducation/article/view/24652>

